

УДК

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В МІСТАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Оксана Гаталяк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська 1, м. Львів 79000, Україна, тел. (032) 239-46-03*

Проаналізовано розвиток туризму в містах Волинської області. Ці поселення мають великий потенціал для розвитку різних форм туризму.

Ключові слова: туризм, туризм у містах, ресурси, культурна спадщина.

У Волинській області є 11 міст або 2,4 % усіх міст України. Таку незначну частку насамперед можна пояснити з природними умовами та особливостями заселення території. На формування каркасу мережі міст області впливали рельєф, лісистість, заболоченість території, транспортні комунікації.

У сучасній науковій літературі ще не склалася єдина методика і методологія вивчення туризму в міських поселеннях. Деякі публікації присвячені дослідженню міст, їх соціально-економічному розвитку, що також важливо, але цього не достатньо. Туризм у міських поселеннях Волинської області вивчають порівняно небагато дослідників.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні особливостей міського туризму і його значення для стійкого розвитку Волинської області.

Частка міського населення в області становить 51,3 %. Для Волинської області характерна незначна кількість міських поселень (33). Густота міських поселень невисока (табл.1). Це переважно невеликі міста і селища міського типу. В середньому у міському поселенні (без обласного центру) живе 11,0 тис. осіб. Єдиним поселенням області, що належить до групи міст із чисельністю мешканців 100 – 250 тис. осіб, є обласний центр – м. Луцьк. У 2008 р. в ньому проживало 207,9 тис. осіб. Це майже 40 % міського населення області.

Надзвичайно актуальним для регіону є туризм як базова складова місцевого розвитку. Для багатьох міст Волинської області характерна втрата свого власного місця у великому економічному механізмі перерозподілу праці і капіталу на регіональному і національному рівнях. Передусім це стосується малих монофункціональних міст, спеціалізацію праці економічно активного населення в яких визначають підприємства однієї-двох профільних галузей економіки, що формують дохідну частину бюджету, забезпечують діяльність соціальної інфраструктури та інших об'єктів життєзабезпечення населення [3]. Тому за нових економічних і соціальних умов постало питання розробки власних стратегій розвитку. Рекреаційні можливості, історична, культурна спадщина є потенційними ресурсами для розвитку як окремих міст, так і області загалом. Особливо це стосується тих малих міст, які найменше потерпали від техногенних навантажень. Для більшості з них туризм може стати головною стратегією розвитку.

Таблиця 1
Кількісні характеристики міських поселень Волинської області (за районами), 2005 р.*

Адміністративний район	Кількість міських поселень	Кількість населення (без міст обласного підпорядкування), тис. осіб	Частка міського населення, %	Густота міських поселень, поселень/на 1000 км ²
1. Володимир-Волинський	2	2,5	8,5	1,9
2. Горохівський	4	4,0	28,4	3,6
3. Іваничівський	3	7,3	20,6	4,7
4. Камінь-Каширський	1	11,0	18,6	0,6
5. Ківерцівський	3	9,0	40,2	2,1
6. Ковельський	3	4,2	19,6	1,7
7. Локачинський	1	4,3	17,3	1,4
8. Луцький	3	3,0	11,3	3,1
9. Любешівський	1	5,4	15,3	0,7
10. Любомльський	2	6,8	32,0	1,4
11. Маневицький	2	6,6	23,9	0,9
12. Ратнівський	2	6,3	25,0	1,4
13. Рожищенський	2	7,8	38,6	2,2
14. Староовиживський	1	4,7	14,3	0,9
15. Турійський	2	4,8	32,7	1,7
16. Шацький	1	6,0	32,8	1,3

* За даними Волинського управління статистики

Існує певний зв'язок між розвитком туризму і розвитком міського середовища. Тут можна виокремити два напрями:

1). роль великих міст і агломерацій у розвитку міжнародного і внутрішнього туризму. Незважаючи на те, що відпочинком у великих містах охоплені потужні туристичні потоки, його внесок соціально-економічне життя цих міст є переважно доповнювальним.

2). роль малих і середніх міст у розвитку туризму. Невеликі міста приваблюють закордонних туристів як осередки культури та самобутності. Туристичні потоки до таких міст набагато менші за чисельністю, але їх роль в соціально-економічному житті є домінуючою.

Туристів, що подорожують малими містами Волинської області, небагато порівняно з кількістю туристів, які подорожують до обласного центру – м. Луцька.

Розвиток туризму в містах Волинської області зазнає різноспрямованого і багатоаспектного впливу низки чинників серед яких основними є такі:

- природні (географічне положення міста, клімат, водойми);
- демографічні (чисельність населення, міграційний баланс);
- соціальні (умови життя населення, рівень сервісу, розвиток транспортної мережі);
- культурні (історія, традиції, наявність пам'яток і визначних місць);
- рівень освоєності території (ступінь заселення, насиченість господарськими об'єктами).

Розвиток туризму в містах Волинської області значною мірою зумовлений наявністю пам'яток середньовічної оборонної архітектури, пам'яток мистецтва, археології. Стан їх збереженості різний. До пам'яток оборонного будівництва регіону належать замкові та монастирські споруди. Замки Волинської області добре зберегли ознаки давньоруської архітектури. До них належать Луцький (XIV–XV ст.), Любомльський (XV–XVI ст.) замки. Найбільшою популярністю у туристів користуються найвідоміші, найкраще

збережені та ті об'єкти, що використовуються під архітектурно-культурні заповідники. Такі є у Луцьку, Володимир-Волинську (Луцький історико-культурний заповідник, Державний історико-культурний заповідник «Володимир») (табл. 2).

Видовищним є фестиваль, який проводиться у Луцькому замку. У 2006 році тут відбувся ІV міжнародний фестиваль середньовічної культури під назвою «Меч Луцького замку». Туристи мали можливість спостерігати за лицарським турніром, штурмами укріплень, змаганнями лучників, виступами танцювальних і музичних колективів. Сам Луцький замок добре зберігся і є прикладом споруд оборонної архітектури кінця XIII – XIV ст. Деякі пізнавально-екскурсійні об'єкти міст області можна використовувати під туристичні заклади.

До об'єктів туристичного дозвілля в містах Волинської області належать музеї історичного, краєзнавчого, художнього, галузевого та інших профілів: Луцький історико-культурний заповідник, Волинський краєзнавчий, Музей волинської ікони, Волинський художній, Державний історико-культурний заповідник «Володимир», Володимир-Волинський краєзнавчий, Волинський регіональний музей українського війська і військової техніки, Ковельський краєзнавчий, Любомльський краєзнавчий, Горохівський історичний та ін.

Перспективним для розвитку у Волинській області є зелений туризм у малих містах. Традиційно він розвивається в Шацькому, Любомльському районах (табл. 2)

Практично всі міста Волинської області мають пам'ятки та об'єкти, які становлять певну історичну цінність, однак туристів тут небагато. Це зумовлюється в насамперед слабким інформаційним забезпеченням, станом інфраструктури (транспортне обслуговування, відсутність облаштованих автостоянок), доріг, невідповідністю туристичної інфраструктури міжнародним стандартам, недостатньою кількістю закладів розміщення та харчування і низьким рівнем обслуговування в них. У містах області порівняно слабо розвинена індустрія розваг та обмежена можливість цікавого проведення вільного часу.

Недосконалість чинної законодавчої бази, неврегульованість ведення туристичної діяльності на рівні міста через відсутність місцевих програм розвитку туризму, відсутність ділового партнерства влади, бізнесу і громади також стримують розвиток туризму в містах області.

Туристичний потенціал міст Волинської області значний і різноманітний. Основними напрямами забезпечення комплексного розвитку міст регіону, зокрема малих, є розвиток туристичних функцій із збереженням і можливим господарським використанням об'єктів культурної спадщини, а також обмеження господарської діяльності на територіях історичних ареалів міст.

1. Денисюк В. Луцьку – 910 років: Історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк: Настир'я, 1995. – 64 с.
2. Єврорегіон Буг: Волинська область/ За ред. Б.П.Клімчука, П.В.Луцишина, В.Й.Лажніка. – Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. ун-ту, 1997. – 448 с.
3. Про основні напрями забезпечення комплексного розвитку малих монофункціональних міст: Постанова КМУ від 17 березня 2000 р. № 521 // Офіційний вісник України. Щотижневий збірник актів законодавства. – 2000. – № 12. – С. 112 – 119.

PECULIARITIES OF TOURISM DEVELOPMENT IN THE TOWNS OF VOLYN REGION

Oksana Hataliak

*Ivan Franko National University of Lviv,
vul. Universytetska 1, Lviv 79000, Ukraine, tel. (032) 239-46-03*

Development of tourism in the cities of Volyn region is analysed in the article. These settlements have high potential for the development of various forms of tourism.

Key words: tourism, tourism in the cities, resources, cultural heritage.

Стаття надійшла до редколегії 21.02.2008

Прийнята до друку 22.06.2008